

Sundbyberg 2020-11-06

Diarienummer: S2020/05621/FS
Vår referens: Roshan Tofighi
Roshan.Tofighi@funktionsratt.se

Mottagare: Socialdepartementet

Remissvar: Ett nationellt sammanhållet system för kunskapsbaserad vård SOU 2020:36

Funktionsrätt Sverige är en samarbetsorganisation för 46 funktionsrättsförbund som tillsammans representerar cirka 400 000 medlemmar. Vårt arbete grundar sig på mänskliga rättigheter när vi driver medlemmarnas funktionsrätt - rätten att fungera i samhällslivets alla delar på lika villkor. Vårt mål är ett samhälle för alla.

Funktionsrätt Sverige representerar alla typer av funktionsnedsättningar, såsom somatiska, psykiska, mentala och kognitiva. Många av våra medlemmar är kroniker och har komplexa vård- och omsorgsbehov. Vår utgångspunkt är att den enskildes behov av vård måste vara grunden för prioriteringar inom hälso- och sjukvården och att den med störst behov ska ges företräde. Här anses det inte bara liv och död, utan störst behov innebär också behov av livslång medicinsk behandling och rehabilitering/habilitering. Den enskilde patientens rättigheter behöver stärkas ännu mer.

Sammanfattning

Funktionsrätt Sverige anser att behovet av ett mer strategiskt, kunskapsbaserat och långsiktigt hållbart sjukvårdssystem är stort. Därför ser vi positivt på utredningens ambition att skapa incitament för en sammanhållen kunskapsbaserad jämlik vård.

Syftet med utredningens uppdrag har varit att utveckla och stärka strukturer, förutsättningar och samarbeten för att nå en god vård; att skapa bättre förutsättningar för en långsiktig utveckling där staten, regionerna och kommunerna kan arbeta tillsammans mot målen med hälso- och sjukvården och därmed skapa värde för patienten!

‘Nyttan för patienten’ har dock nämnts bara i förbifarten. Utredningen har istället varit helt fokuserad på hur förvaltningar på olika nivåer ska tvingas samarbeta för att skapa en bättre nationell uppföljning och styrning. Vi saknar förslag och rekommendationer som inkluderar patienter, brukare och anhöriga som kan öka statens möjligheter till bättre uppföljning och styrning. Vi har även i vårt tidigare remissvar (Kunskapsbaserad och jämlik vård, SOU 2017:48¹) tryckt på behovet av att patient- och anhörigorganisationer måste involveras i utvärdering och kvalitetsuppföljning av kunskapsstöd. Det finns starkt vetenskapligt underlag som visar vikten av att den enskilda patienten blir involverad i sin egen behandling, vilket leder bland annat till bättre följsamhet och goda hälsoeffekter². Patientmedverkan och inflytande i planering, styrning och utveckling av vård och vårdssystem ökar dessutom förtroendet för, och en demokratisering av hälso- och sjukvård³. Att inte involvera patienter rimmar dåligt med de goda intentionerna i God och nära vård, SKR:s eget utvecklingsarbete, och Agenda 2030 som lyfter en bred folklig förankring som avgörande för en hållbar samhällsutveckling.

Utöver synpunkter på den nuvarande utredningen undrar vi också vad som har hänt med det mycket uppskattade förslaget i kunskapsstödsutredningen om en nationell digital kunskapsstjänst¹?

Kapitel 15 En statlig funktion för nationell uppföljning

Enligt utredningen har den statliga funktionen två huvudsakliga syften:

- 1) att följa upp regeringens reformer och satsningar på hälso- och sjukvårdsområdet
- 2) analysera var behoven av statliga insatser är som störst för att säkerställa god vård

Utredningen föreslår därför att Myndigheten för vård och omsorgsanalys får i uppgift att följa upp och utveckla uppföljningen och analysen av regeringens satsningar och reformer. Vidare föreslås

¹ <http://funktionsratt.se/wp-content/uploads/2017/06/Funktionsr%C3%A4tt-Sveriges-remissvar-p%C3%A5-Kunskapsbaserad-och-j%C3%A4mlik-v%C3%A5rd-SOU-2017-48.pdf>

² Statens beredning för medicinsk och social utvärdering, Patientdelaktighet i hälso- och sjukvården, 260/2017

³ Myndigheten för tillväxtpolitiska utvärderingar och analyser, Patientmedverkan och inflytande i hälso- och sjukvård, 2015:07

Remissvar: Ett nationellt sammanhållet system för kunskapsbaserad vård (SOU 2020:36)

att en myndighetsgemensam arbetsgrupp och ett kansli vid Socialstyrelsen ska analysera var behoven av statliga insatser är som störst för att säkerställa god vård. Kansliet ska bestå av en operativ arbetsgrupp med ledamöter från myndigheter med ansvar för hälso- och sjukvårdsfrågor, och dialog ska föras med hälso- och sjukvårdshuvudmännen och andra aktörer.

Funktionsrätt Sverige välkomnar myndighetsgemensamma dialoger, att Myndigheten för vård och omsorgsanalys får utökad uppdrag, och att ett nytt analys-kansli inrättas vid Socialstyrelsen.

Att Socialstyrelsen får ökade analysresurser för att kunna identifiera de problem som finns i vården, är viktigt. Men att kansliet ska bestå av ledamöter från endast berörda myndigheter är oförståeligt. Företrädare för patient- och anhörigorganisationer har mycket att bidra med när det gäller att analysera var behoven av statliga insatser är som störst för att säkerställa god vård. Vi anser att patientorganisationer som har demokratiskt valda företrädare, måste också ges möjlighet att lyfta sina frågor på ett systematiskt sätt. Om den samlade patienterfarenheten tas tillvara genom demokratiskt mandat till patientorganisationer som företräder stora grupper, minskar också risken för en snedvridning av patientinflytande³.

Vi har tidigare välkomnat inrättandet av ett annat kansli vid Socialstyrelsen, Nationella vårdkompetensrådet som långsiktigt ska samordna, kartlägga och verka för att effektivisera kompetensförsörjning av personal inom vården. Det nyinrättade rådet saknar också patientrepresentation vilket vi har påpekat i vårt tidigare remissvar⁴. Vi har påpekat detta även till Socialstyrelsen som har befogenhet att föreslå hur rådets verksamhet på sikt ska kunna omfatta fler professioner och kompetenser.

Funktionsrätt Sverige tillstyrker förslagen.

15.6 Förstärkt analyskapacitet på Socialdepartementet

Utredningen lyfter behovet av utvecklad beställar- och mottagarkapacitet i Regeringskansliet samt en utvecklad dialog mellan Regeringskansliet och myndigheterna. För att den föreslagna

⁴ <https://funktionsratt.se/wp-content/uploads/2020/07/Funktionsr%C3%A4tt-Sveriges-remissyttrande-%C3%B6ver-huvudbet%C3%A4nkandet-God-och-n%C3%A4ra-v%C3%A5rd-2020.pdf>

Remissvar: Ett nationellt sammanhållet system för kunskapsbaserad vård (SOU 2020:36)

utvecklingen ska få reell effekt behöver förändringar även göras på Regeringskansliet. Därför föreslås en förstärkning av analyskapaciteten vid Socialdepartementet för att möta dessa behov.

Funktionsrätt Sverige tillstyrker förslaget.

Kapitel 16 Förstärkt stöd kunskapsbaserat arbete i regioner och kommuner

16.1 Ställningstagande avseende Kunskapsstödsutredningens förslag om vårdkommittéer

Utredningens bedömning är att Kunskapsstödsutredningens förslagna lag om vårdkommittéer inte bör införas. Lagen om läkemedelskommittéer bör bibehållas. Utredningen menar att det redan i dag finns författning som täcker in sjukvårdshuvudmännens grundläggande skyldigheter att tillämpa vetenskap och beprövad erfarenhet och att bedriva ett systematiskt kvalitets- och förbättringsarbete.

Funktionsrätt Sverige var mycket positiv till Kunskapsstödsutredningens lagförslag om vårdkommittéer, eftersom målet med dessa vara att utgå från helheten, där läkemedelsbehandlingen är en del av patientens vård¹. Läkemedel är en viktig del av behandlingen, men de nuvarande läkemedelskommittéerna har mest fokus på kostnadseffektivitet, än bästa möjliga kunskapsbaserad evidensbaserad vård och behandling.

Vi befarar att läkemedelskommittéerna inte kommer att arbeta integrerat med regionernas övriga kunskapsstyrning, och att den kommunala hälso- och sjukvården inte kommer att ges möjlighet att delta i läkemedelskommittéers arbete. Utan ett mer uttalat kunskapsstyrningsuppdrag, kommer dessa kommittéer att fortsätta i samma läkemedelsbetonade kostnadsbesparande inriktning som tidigare.

Funktionsrätt Sverige avslår förslaget.

16.2 Stöd till förutsättningar att arbeta kunskapsbaserat på lokal nivå i hälso och sjukvården

Funktionsrätt Sverige ser särskilt positivt på förslaget att regeringen bör låta utreda frågan om obligatorisk MAR. Många av våra medlemmar har ett stort behov av rehabilitering. En obligatorisk skyldighet för kommunerna att erbjuda en MAR skulle göra

Remissvar: Ett nationellt sammanhållet system för kunskapsbaserad vård (SOU 2020:36)

betydande skillnad för personer med kroniska sjukdomar som inte får sina rehabiliterande behov tillgodosedda. På grund av den pågående pandemin har också behovet av rehabilitering ökat avsevärt. Därför är detta förslag mer angeläget än någonsin tidigare.

Funktionsrätt Sverige ställer sig helt och fullt bakom detta förslag och hoppas att denna del av utredningen kan lyftas ut och snabbutredas.

Funktionsrätt Sverige tillstyrker förslaget.

Kapitel 17 Långsiktiga förutsättningar för ett nationellt sammanhållet system för kunskapsbaserad vård

Utredningen vill skapa långsiktiga förutsättningar för ett nationellt sammanhållet system för kunskapsbaserad vård och föreslår att en 10-årig överenskommelse slutas mellan staten, regionerna och kommunerna. Utredningen menar att det finns ett behov av att styra svensk hälso- och sjukvård mot samma mål på ett mer sammanhållet sätt.

Funktionsrätt Sverige instämmer i utredningens bedömning, men vill återigen påpeka vikten av att patientorganisationer bör inkluderas i en gemensam kunskapsstyrning då inte minst målbilden som ska fastställas berör alla Sveriges patienter. Vi anser också att förslaget behöver konkretiseras mer. Ett sådant konkret exempel är att utnyttja journalerna i mycket högre grad, så att besök rapporteras in standardiserat, och därmed lätt kan plockas ut, utan att regionadministratörer ska belastas. Vi vet att kroniska sjukdomar/funktionsnedsättningar journalförs på olika sätt. Bättre samordning kring hur man lägger in information i journalerna skulle väsentligt förbättra möjligheterna till statlig uppföljning och styrning för en god och jämlik vård.

Funktionsrätt Sverige tillstyrker förslaget.

Med vänlig hälsning
Funktionsrätt Sverige



Elisabeth Wallenius
Ordförande

Remissvar: Ett nationellt sammanhållet system för kunskapsbaserad vård (SOU 2020:36)